

دو رقم گندم متحمل به تنشهای محیطی با همکاری محققین مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی خراسان رضوی معرفی شد

گندم نیشابور برای مناطق با تنش شوری خاک و آب در اقلیم معتدل

گندم رقم نیشابور (شوری ۶) با شجره 1-63-31/3 /12300/Tob/cno/sx/ به عنوان گندم متحمل به شوری آب و خاک معرفی شد. دورگ گیری این گندم در سال ۱۳۷۲ در کرج و مراحل خالص سازی و سلکسیون توده های دورگ طی سالهای ۱۳۷۷-۱۳۷۳ در ایستگاه تحقیقات کشاورزی نیشابور انجام شد. در آزمایش مقدماتی ایستگاهی نیشابور تحت تنش شوری از نظر عملکرد دانه با محصول ۳/۳۵۵ تن در هکتار نسبت به میانگین شاهد کویر با میانگین عملکرد ۲/۵۶۲ تن در هکتار برتر بود. آزمایشات سازگاری مقایسه عملکرد طی سالهای ۱۳۸۰-۱۳۷۸ در ایستگاه های تحقیقاتی یزد، اصفهان، نیشابور، کرمان و زابل تحت شرایط تنش شوری در مزرعه و در خاک شور با هدایت الکتریکی ۸ تا ۱۰ دسی زیمنس بر متر و آب آبیاری با هدایت الکتریکی مشابه انجام شد. در نتایج آزمایشات پایداری و تجزیه مرکب داده ها این رقم از برتری نسبی و پایداری نسبتا خوبی با میانگین عملکرد دانه ۴/۵۲۹ تن در هکتار برخوردار بود.

نتایج آزمایشات تحقیقی - تطبیقی و تحقیقی - ترویجی در اراضی شور و بسیار شور شهرستان های نیشابور، کرمان، اصفهان، زابل، یزد اردکان و طبس در سالهای ۱۳۸۲-۱۳۷۹ نشان دهنده برتری این رقم با ارقام شاهد بود. میانگین عملکرد در شوریه های آب حدود ۱۲-۹ دسی زیمنس بر متر ۴/۱۷۰ تن در هکتار با ۱۴ درصد برتری نسبت به شاهد های کویر و روشن گزارش شد. از خصوصیات بارز این رقم علاوه بر تحمل به تنشهای شوری آب و خاک، مقاومت به ریزش دانه و زنگ زرد می باشد. مشخصات این رقم با تیپ رشد بهاره،

رنک دانه کهربایی ، رنک سنبله قهوه ای و ریشکدار، ارتفاع بوته ۹۰ سانتی متر، وزن هزار دانه ۴۰ گرم و کیفیت خوب نانوايي آن می باشد. هم اکنون در بخشهای وسیعی از مناطق شور استان های خراسان رضوی و جنوبی، اصفهان، کرمان، سیستان و بلوچستان مورد کشت و کار است و کشت آن در کلیه مناطق معتدل که تنشهای شوری و وزش بادهای گرم و ریزش دانه از عوامل کاهش عملکرد است توصیه شده و تاریخ کاشت مناسب در این مناطق آبان ماه می باشد .

گندم پیشگام، مناسب برای شرایط تنش محدودیت رطوبتی انتهای فصل در مناطق سرد

رقم جدید گندم پیشگام با شجره (Bkt/90-Zhong 87) دو رگ گیری آن در سال ۱۳۷۴ در بخش تحقیقات غلات موسسه اصلاح و تهیه نهال و بذر با هدف انتقال مقاومت به بیماری زنگها (به ویژه زنگ زرد) و نیز تحمل نسبی به تنش خشکی از رقم زمستانه چینی 90-Zhong 87 با رقم برکت ایجاد شد. مراحل خلوص ژنتیکی و انتخاب نسلها و توده های دورگ در طی سالهای ۱۳۸۱-۱۳۷۵ در ایستگاه اردبیل انجام شد و بر اساس برخی روش های پایداری، لاین جدید جزو لاین های بسیار پایدار و پرمحصول گزینش گردید. نتایج بررسی آزمایشات سازگاری در ایستگاه های سرد کشور شامل کرج، مشهد، میاندواب، زنجان و همدان نشان داد، این رقم با میانگین عملکرد دانه ۵/۲۱۹ تن در هکتار در شرایط قطع آبیاری از مرحله آبستنی (booting) در مقابل ۴/۶۸۴ و ۳/۸۵۱ تن در هکتار توس و کراس شاهی برتر بود. در آزمایش سازگاری در شرایط آبیاری معمول نیز با ۸/۷۳۸ تن در هکتار در مقابل ۷/۸۴۰ و ۵/۹۸۷ تن در هکتار به ترتیب توس و کراس شاهی برتر بود. این رقم نیمه پاکوتاه (۹۳-۹۶ سانتیمتر)، دارای ساقه ضخیم و مقاوم به خوابدگی بوده و طبق تحقیقات انجام شده مناسب برای روش آبیاری بارانی است. درصد پروتئین و سختی دانه آن به ترتیب ۱۱/۲٪ و ۵۰/۴ و خاصیت کششی گلو تن آن نرمال (N) می باشد.

نتایج مطالعات تحقیقی - ترویجی در خراسان رضوی (فریمان سال زراعی ۸۷-۱۳۸۶) در شرایط قطع آب (از مرحله گرده افشانی) نشان داد گندم پیشگام با عملکرد ۵/۸۲۵ تن در هکتار نسبت به رقم توس با عملکرد ۴/۹۲۵ تن در هکتار حدود ۱۸ درصد برتری و نسبت به رقم کاسکوژن با عملکرد ۳/۶۸۷ تن در هکتار حدود ۵۸ درصد برتری داشت همچنین تاریخ ظهور سنبله در این رقم حدود ۵ روز زودتر از رقم توس و حدود ۹ روز زودتر از رقم گاسکوژن اتفاق افتاد. بهترین تاریخ کاشت این رقم در منطقه با توجه به تیپ رشد بینابین در مهر ماه ترجیحا نیمه اول مهر ماه می باشد. با عنایت به اینکه رقم پیشگام مناسب برای شرایط قطع آبیاری انتهایی میباشد بنابراین در مراحل قبل از گرده افشانی نبایستی باتنش مواجه شود. با توجه به اینکه عدم مواجهه با تنش در ابتدای فصل رشد در شرایط آب و هوایی خراسان عملی تر است بنا بر این توصیه میشود در مراحل قبل از گرده افشانی گیاه با تنش مواجه نشود تا پتانسیل عملکرد در شرایط قطع آبیاری انتهایی به دست آید.

مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی خراسان رضوی
kanrrc.ac.ir